

กรอบการดำเนินงานวิจัย

เรื่อง “โครงการจัดทำรายงานวิจัยขนาดสั้น (short research paper)

ตอบโจทย์สถานการณ์การค้าและการพัฒนา”

ประจำปีงบประมาณ 2562

1. หลักการและเหตุผล

ในโอกาสที่ประเทศไทยทำหน้าที่ “ประธานอาเซียน” (ASEAN Chairmanship) ในปี 2562 รัฐบาลไทยได้เตรียมความพร้อมและวางแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ประธานอาเซียนต่อจากสิงคโปร์ โดยมุ่งเน้นในสิ่งที่นำไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และต้องมุ่งไปสู่อนาคต โดยแนวคิดหลัก (theme) สำหรับการเป็นประธานอาเซียนของไทย คือ “Advancing Partnership for Sustainability” หรือ “ร่วมมือ ร่วมใจ ก้าวไกล ยั่งยืน” ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก ‘การก้าวไกล’ (Advancing) โดยให้อาเซียนมองและก้าวไปด้วยกันสู่อนาคตอย่างมีพลวัต ใช้ประโยชน์จากวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม ครั้งที่ 4 และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันควบคู่ไปกับการสร้างระบบภูมิคุ้มกันจากเทคโนโลยีก้าวกระโดด และความท้าทายต่าง ๆ ในอนาคต โดยเฉพาะสำหรับ MSMEs เพื่อก้าวไปสู่ดิจิทัลอาเซียน (Digital ASEAN)

ประการที่สอง ‘การร่วมมือ ร่วมใจ’ (Partnership) ผ่านการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนภายในอาเซียนและกับประเทศคู่เจรจาและประชาคมโลกโดยการเสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนบวกหนึ่ง และโครงสร้างสถาปัตยกรรมในภูมิภาคที่มีอาเซียนเป็นแกนกลางเพิ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับนานาประเทศ โดยคำนึงถึงความสมดุลและประโยชน์ต่อประชาชน และเพิ่มบทบาทของอาเซียนในเวทีโลกเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาสำคัญต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในกรณีนี้ ตัวขับเคลื่อนสำคัญสำหรับอาเซียนคือการส่งเสริมความเชื่อมโยงในทุกมิติ ทั้งในเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบ การเชื่อมโยงประชาชน โดยเฉพาะในบริบทของปีวัฒนธรรมอาเซียน ค.ศ. 2019 รวมถึงการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ความเชื่อมโยงต่าง ๆ ในภูมิภาคเพื่อก้าวไปสู่อาเซียนที่ไร้รอยต่อ (Seamless ASEAN)

ประการที่สาม ‘ความยั่งยืน’ (Sustainability) กล่าวคือ การสร้างความยั่งยืนในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นความมั่นคงที่ยั่งยืน ความยั่งยืนด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมถึงเศรษฐกิจสีเขียว และการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งการจัดตั้งศูนย์อาเซียนเพื่อการศึกษาและการหารือด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนและศูนย์อาเซียนเพื่อผู้สูงอายุอย่างมีศักยภาพและมีนวัตกรรมจะมีบทบาทสำคัญในการบรรลุเป้าหมายนี้

ทั้งนี้ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน) ให้ความสำคัญกับการทำหน้าที่ประธานอาเซียนของประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งการส่งเสริมและพัฒนางานวิจัยถือเป็นภารกิจที่สำคัญของสถาบัน โดยการสนับสนุนบุคลากรให้ค้นคว้าวิจัยด้านการค้าระหว่างประเทศ การเงิน การคลัง การลงทุน การพัฒนา และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง ด้วยการนำหลักการ “ความมั่งคั่งเพื่อปวงชน” (prosperity for all) ของการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา หรือ อังค์ถัด (United

Nations Conference on Trade and Development: UNCTAD) มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุผล

ด้วยเหตุนี้ สถาบันฯ ตระหนักถึงความสำคัญของการให้ทุนสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยเพื่อการค้าและการพัฒนาในประชาคมอาเซียน จึงริเริ่มให้มี “โครงการจัดทำรายงานวิจัยขนาดสั้น (short research paper) ตอบโจทย์สถานการณ์การค้าและการพัฒนา” เพื่อเปิดโอกาสให้นักวิชาการและนักวิจัยของหน่วยงานภาครัฐและภาคการศึกษาได้พัฒนางานวิจัยขนาดสั้นด้านการค้าและการพัฒนา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาคมอาเซียนในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการค้าและการพัฒนาในกลุ่มประเทศอาเซียน
- 2.2 เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาประชาคมอาเซียนโดยใช้การค้าเป็นเครื่องมือ
- 2.3 เพื่อเป็นเวทีในการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานวิจัยด้านการค้าและการพัฒนา

3. ขอบเขตการศึกษา

การจัดทำรายงานวิจัยขนาดสั้นภายใต้โครงการนี้ แบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ผลงาน โดยคณะนักวิจัย (จำนวน 2 ท่านต่อ 1 หัวข้อ) ต้องเลือก 1 ใน 4 หัวข้อ ดังนี้

หัวข้อที่ 1 : การค้าและความมั่นคงอาเซียน ภายใต้กรอบการดำเนินงานของประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community) โดยเน้นการมองอนาคต (Future-Oriented) เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและสันติภาพในภูมิภาค ซึ่งส่งผลกระทบต่อการค้าและการพัฒนา เช่น การเสริมสร้างขีดความสามารถเพื่อรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ ภัยคุกคามทางไซเบอร์ ฯลฯ ตลอดจนการเสริมสร้างขีดความสามารถในการดำเนินการด้านการทูตเชิงป้องกัน

หัวข้อที่ 2 : การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ของอาเซียน ภายใต้กรอบการดำเนินงานของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) โดยเน้นการเตรียมความพร้อมของประชาคมอาเซียนสำหรับการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 การจัดทำแผนงานด้านนวัตกรรมของอาเซียน การเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมของอาเซียนไปสู่อุตสาหกรรม 4.0 ตลอดจนการส่งเสริมการใช้ดิจิทัลสำหรับผู้ประกอบการรายย่อยอาเซียน

หัวข้อที่ 3 : การส่งเสริมความเชื่อมโยงเศรษฐกิจอาเซียน ภายใต้กรอบการดำเนินงานของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) โดยเน้นการส่งเสริมความเชื่อมโยงในภูมิภาคอาเซียนผ่านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว เช่น การเชื่อมโยงระบบ ASEAN Single Window ทั้ง 10 ประเทศ การใช้เงินสกุลท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการค้าและการลงทุนในภูมิภาค การจัดทำแนวทางการพัฒนาแรงงานมีทักษะ/ผู้ประกอบการวิชาชีพ เพื่อรับมือกับการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 การพัฒนากลไกการระดมทุนจากภาคเอกชนสำหรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการจัดทำแนวทางการดำเนินงานสู่การเป็นเขตพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงอาหารของอาเซียน

หัวข้อที่ 4 : การส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ที่ยั่งยืนของอาเซียน ภายใต้กรอบการดำเนินงานของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community) โดยเน้นการเตรียมความพร้อมด้านความมั่นคงของมนุษย์ในอนาคต และการส่งเสริมความมั่นคงที่ยั่งยืนทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในภูมิภาคอาเซียน เช่น การศึกษาวิจัยด้านการค้าและการพัฒนาที่ยั่งยืน ฯลฯ

4. ขั้นตอนและวิธีดำเนินการศึกษา

การวิจัยภายใต้โครงการทั้ง 4 หัวข้อ คณะนักวิจัยต้องดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้

(1) จัดทำโครงร่างรายงานวิจัย (Research Proposal) นักวิจัยภายนอกซึ่งได้รับการเชิญชวนจากสถาบันฯ ให้ร่วมโครงการเป็นผู้เสนอโครงร่างรายงานวิจัย เพื่อเสนอให้คณะกรรมการบริหารงานวิจัยพิจารณาคัดเลือก โดยเนื้อหาประกอบด้วย ชื่อเรื่องงานวิจัย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ขอบเขตการศึกษาวิจัย/วิธีการศึกษา/กิจกรรม ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแผนการดำเนินงาน ทั้งนี้ ความยาวของโครงร่างรายงานวิจัยไม่ควรเกิน 5 หน้ากระดาษ A4 ส่งมาที่สำนักพัฒนาและส่งเสริมการวิจัย สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน) อาคารวิทย์พัฒนา ชั้น 8 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ 12 ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 ภายในวันศุกร์ที่ 26 เมษายน 2562

(2) หากโครงร่างรายงานวิจัยฉบับใดได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการฯ คณะนักวิจัยสามารถเริ่มดำเนินงานวิจัยได้ทันที และต้องส่งรายงานวิจัยขั้นกลาง (Interim Report) โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 บท ประกอบด้วย บทที่ 1 บทนำ (ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ขอบเขตการศึกษาวิจัย/วิธีการศึกษา/กิจกรรม นิยามศัพท์เฉพาะ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ) บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม (ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการวิจัย) และบทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย (ขั้นตอนการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และแผนการดำเนินงาน) ภายในเดือนมิถุนายน 2562

(3) คณะนักวิจัยต้องนำเสนอผลงานและรับฟังความคิดเห็นจากการประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group) โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคประชาสังคม เข้าร่วมให้ความเห็นต่อหัวข้อที่ศึกษา หัวข้อละไม่น้อยกว่า 20 คน โดยคณะนักวิจัยมีหน้าที่ ดังนี้ (1) นำเสนองานวิจัย (2) ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderator) และบันทึกข้อคิดเห็น (3) นำข้อคิดเห็นจากการประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อยไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Report) ต่อไป ขณะที่สถาบันฯ มีหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการจัดประชุม เช่น การเตรียมสถานที่ รับผิดชอบค่าตอบแทนผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มาร่วมให้ความเห็น ฯลฯ

(4) จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Report) ในลักษณะของรายงานวิจัยขนาดสั้น โดยแบ่งเนื้อหาอย่างน้อย 5 บท ประกอบด้วย บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย บทที่ 4 ผลการวิจัย และบทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ โดยมีความยาวระหว่าง 50-70 หน้ากระดาษ A4 (รวมบรรณานุกรมและภาคผนวก) ภายในเดือนสิงหาคม 2562

(5) จัดทำรายงานสรุปเชิงนโยบาย (Policy Brief) จำนวนหัวข้อละ 1 ฉบับ ฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวไม่เกิน 10 หน้ากระดาษ A4

(6) จัดทำบทความวิจัยภาษาอังกฤษ จำนวนหัวข้อละ 1 บทความ สำหรับตีพิมพ์ในวารสารต่างประเทศ ความยาวไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ A4

(7) นำเสนอผลงานวิจัย ในการสัมมนาเผยแพร่ผลงานวิจัยของสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน) ตามวัน เวลา และสถานที่ที่ทางสถาบันฯ กำหนด โดยสถาบันฯ มีหน้าที่เป็นผู้จัดการนำเสนอผลงานและอำนวยความสะดวก

5. งบประมาณ

โครงร่างรายงานวิจัยที่ได้รับการคัดเลือกให้จัดทำเป็นรายงานวิจัยขนาดสั้น จะได้รับงบประมาณสนับสนุนเรื่องละ 175,175.00 บาท (หนึ่งแสนเจ็ดหมื่นห้าพันหนึ่งร้อยเจ็ดสิบบาทถ้วน)

6. แผนการดำเนินโครงการ

แผนการดำเนินโครงการ	วัน เดือน ปี
วันปิดรับโครงร่างรายงานวิจัย	26 เมษายน 2562
ประกาศโครงร่างรายงานวิจัยที่ได้รับการคัดเลือก	17 พฤษภาคม 2562
คณะนักวิจัยนำส่งรายงานวิจัยชั้นกลาง (Interim Report)	ภายในเดือน มิถุนายน 2562
จัดประชุมระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group)	ภายในเดือน กรกฎาคม 2562
คณะนักวิจัยนำส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Report)	ภายในเดือน สิงหาคม 2562

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 7.1 ได้รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final) และรายงานสรุปเชิงนโยบาย (Policy Brief) ที่นำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน
- 7.2 ได้บทความวิชาการภาษาไทยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ เว็บไซต์หน่วยงาน และบทความวิจัยภาษาอังกฤษเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการหรือหนังสือต่างประเทศ
- 7.3 ได้องค์ความรู้สำหรับจัดกิจกรรมฝึกอบรมของสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน) เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ภาครัฐทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนผู้ประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงภาควิชาการ และประชาชนทั่วไป
- 7.4 ประเทศสมาชิกอาเซียนที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ประธานอาเซียนในปีถัดไป สามารถนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหรือข้อค้นพบจากการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายพัฒนาประชาคมอาเซียน